Asutatud 1908 september 2004 Nr. 21

Peterburi Teataja

Peterburi Eesti Kultuuriseltsi, Jaani koguduse ja Jaani Kiriku Fondi väljaanne

SOOME-UGRI RAHVASTE IV MAAILMA-KONGRESS TALLINNAS

Äsja lõppenud 4. soome-ugri maailmakongressi keskne teema oli meie rahvaste tulevik.

Me elame globaliseeruvas maailmas. Globaliseerumisel saab olla nii üleilmne kui ka lokaalne mastaap. Ning kuigi maailma mastaapides globaliseerumist on tunda ka mitte-anglosaksi juurte ja kultuuriga rahvaste hulgas, jääb senini enam-vähem suletud ning mitmekeelsete ja -kultuuriliste ühiskondade juures poliitilistel või ideoloogilistel põhjustel valdavaks just lokaalse globaliseerumise mõju. Just sellist situatsiooni näeme Vene Föderatsioonis elavate soome-ugri rahvaste juures.

Kõigist soome-ugri rahvastest saavad vaid eestlased, soomlased, liivlased ning enamik ungarlasi ja saame luua endale tulevikku Euroopa Liidu sees. Muret teeb meile ennekõike just nende meie keelesugulaste tulevik, kes elavad Vene Föderatsioonis.

UNESCO andmetel on maailmas praegu 6000 –7000 keelt. Igal aastal langeb see number paari protsendi võrra. Pessimistliku stsenaariumi kohaselt on 50 – 100 aasta pärast alles ainult 10 – 20% põlisrahvaste keeltest. Huvitav, mitu soome-ugri ja samojeedi rahvaste delegatsiooni jääb sel juhul tulemata meie 10. kongressile?

Venemaal elavate soome-ugri ja samojeedi rahvaste tuleviku määravad kaks faktorit: poliitilis-majanduslik keskkond, milles meie keelesugulased elavad, ning peaaegu samal määral nende endi tahe. Soodsas poliitilises kliimas ja kui inimesed seda kindlalt soovivad, on võimalik luua eeldused ellujäämiseks...

Janos Pusztay

EESTI VABARIIGI PRESIDENDI ARNOLD RÜÜTLI KÕNE SOOME-UGRI RAHVASTE IV MAAILMA-KONGRESSI AVAMISEL

16. augustil 2004 Tallinnas

Väga austatud president Halonen ja president Madl, head hõimurahvaste esindajad ja soome-ugri kongressi külalised!

Tere tulemast Eesti pealinna! Aitäh teile kõigile, kes te olete pidanud tähtsaks soome-ugri rahvaste koostööd.

Loodusteadlased kannavad Punasesse Raamatusse ohustatud liike, et rakendada meetmeid nende päästmiseks hävingust. Eesti teadlased on koostanud ka Venemaa rahvaste Punase Raamatu. Maailma rahvaste Punast Raamatut pole seni veel loodud.

Kui hävib mingi liik, jääb vaesemaks maailma looduskeskkond ning võib kahjustuda ökoloogiline tasakaal. Kui kaob mingi rahvas, kaob ka tema keel ning sellega kaasnev eriomane vaimsus. Nii kaob ühtlasi üks unikaalne kultuur ja ajalookogemus.

Ühe rahva kadudes ei jää maailm vaesemaks materiaalsete rikkuste poolest, küll aga vaimsuselt ja kultuuriliselt mitmekesisuselt.

Enamik soomeugrilasi, sealhulgas ka eestlased on allamiljonilised rahvad. Paljud soome-ugri hõimud on juba kadunud või kadumise äärel. Paradoksaalne on seejuures, et just loodusvarade omamine võib saada ühele väikerahvale saatuslikuks. Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee resolutsioon 1998. aastast nimetab ohustatud keele ja kultuuriga uurali rahvastena muuhulgas hante ja mansisid, kelle territooriumid on rikkad maavarade poolest.

Kuid ohustatud rahva staatusse sattumine võib olla juba hilja, et tagada mingi rahva, tema keele, kultuuri ja ühiskonnaelu järjepidevus. Väikerahvaste käekäigu pärast muret tundma ning nende eksistentsiaalseid vajadusi kaitsma hakata tuleb juba palju varem.

Rahvaste väljasuremine ei tähenda alati füüsilist hävingut. Sagedamini on tegemist assimilatsiooniga, üleminekuga võõrale keelele ja võõrastele kultuurimallidele, mis enamasti toob kaasa majandusliku kasu ja sotsiaalselt kõrgema staatuse. Niisugusel puhul tavatsetakse rääkida vabatahtlikust valikust.

Paraku on see vabatahtlikkus näiline, olles tingitud majanduslikest, poliitilistest, demograafilistest ja hariduslikest põhjustest olukorras, kus on jäädud oma põlisel territooriumil vähemusrahvaks ning kaotatud kontroll oma elukorralduse üle.

Et säiliks mingi keel ja kultuur, tuleb see lastele edasi anda alates varajasest lapsepõlvest ning kindlustada kogukonna emakeelne ja omakultuuriline keskkond. Kuid tänapäeval ei saa ükski keel kesta ja areneda vaid kodus ja külatänaval. Rahvuskeeltele tuleb luua tingimused nende täisväärtuslikuks staatuseks ja polüfunktsionaalseks rakenduseks igapäevaelus, kultuuris, hariduses, teadu-ses, massimeedias ja infotehnoloogias.

Täna algava soome-ugri kongressi tähelepanu keskmes on noored. Noored kujundavad ja määravad iga rahva tuleviku. Noor inimene peab vaatama maailma lahtiste silmade ja avara südamega, olema tänases maailmas maailma tasemel. Samas ei tohiks ta unustada vanema põlvkonna elukogemusi ja esivanemate tarkusi. Kultuuri jätkusuutlikkuseks on hädavajalikud nii traditsioonid kui innovaatilisus. Kultuur kestab ja areneb nende koosmõjul.

Soome-ugri rahvad rikastavad maailma oma unikaalsete keelte ja kultuuridega. Algav kongress on kutsutud ja seatud meie rahvaste eluliste probleemide üle järele mõtlema, neid maailmale teadvustama ja üheskoos tulevikusuundi seadma. Selleks vajame me mitte üksnes jätkuvat omavahelist koostööd, vaid ka sõpru ja liitlasi.

Soovin kõigile soome-ugri rahvastele edu ja õitsengut!

Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiiv DIGAR (S)

Soome-ugri rahvaste IV maailmakongress

16.-19. augustil toimus Tallinnas Soome-ugri rahvaste IV maailmakongress. Kongressi tööst võttis osa üle 300 delegaadi, kes esindasid 19 erinevat hõimurahvast Ungarist, Soomest, Norrast, Venemaalt ja Eestist.

Soome-ugri rahvaste IV maailmakongressi plenaaristung algas Eesti, Soome ja Ungari presidendi avasõnade ning Venemaa Föderatsiooni esindaja tervitusega. Emakeelsete ettekannetega esinesid 19 soome-ugri rahvaste delegatsiooni. Plenaaristungi peaettekande «Noored on meie tulevik» pidas Ungari professor Janos Pusztay.

Oma ettekandes väljendas Pusztay muret Venemaa Föderatsioonis kavandatava haldusreformi pärast. «Reform muudab väikeste soome-ugri ja samojeedi põlisrahvaste elutingimusi radikaalselt. Selle eesmärk on oluliselt vähendada föderatsiooni haldusüksuste arvu,» ütles Pusztay.

Kuigi Venemaa soome-ugri vabariikides on oma keeleseadused, on Pusztay sõnul nende seaduste mõju võrdlemisi piiratud. Vene keele kaudne surve vähemuskeeltele on võrreldav keelelise imperialismiga, mis käib käsikäes majanduslikku ja poliitilise domineerimisega. Üle maailma leviv inglise keele ülimuslikkus toob endaga kaasa teatud laadi kultuurilise üleolekutunde ja keelelise imperialismi. Samasugust nähtust saab täheldada Venemaal vene ja vähemuskeelte ning -kultuuride vahel,» ütles Pusztay. Esineja sõnul ei ole Soome-ugri rahvaste tulevik Venemaal siiski lootusetu.

«Jutt lootusest jääb aga tühjaks sõnakõlksuks, kui soome-ugri rahvad ei suuda tagada, et emakeelset haridust saaks algkoolist ülikoolini, oleks olemas emakeelne ajakirjandus, emakeelt saaks kasutada ametlikus asjaajamises ja emakeeles saaks teha teadust,» rõhutas Pusztay.

Järgneval kolmel päeval jätkus kongressi töö erinevates töörühmades: rahvuspoliitika ja õigus, keele ja hariduse, kultuuri, media ja infosüsteemide ning tervise, demograafia ja ökoloogia sektsioonides.

Vaatamata sellele, et sektsioonid käsitlesid erinevaid teemasid, kokkuvõtlike põhiprobleemidena võib esile tuua kolme järgnevat:

– soome-ugri rahvaste rahvaarvu vähenemine;

– autonoomia võimaliku kitsendamisega seotud küsimused;

– jätkuv keeleline ja kultuuriline assimileerimine.

Võrreldes 1989.a. rahvaloendusega on viimase 13 aastaga vähenenud karjalaste arv 125 tuhandelt 93 tuhandeni (-26%), vepsalaste arv 12 tuhandelt 8 tuhandeni (-33%), udmurtide -11% (715000-lt 637000-ni), mariide -6% (643000-lt 605000-ni). Paremad võimalused oma eksistentsi edasiseks säilitamiseks etnilise üksusena on olnud Siberi päramaadel elavatel sölkupitel (kasv 3600-lt 4000-ni), eenetsitel (200-lt 300-ni). Nende etnilist omapära aitas ilmselt säilitada eelkõige päramaine asend nii suuremate keskuste kui põhiliste maavarakollete suhtes. Ka handide, manside ja neenetsite juurdekasv on olnud märgatav (vastavalt +32%, +50% ja +21%). Eestlaste diasporaa Venemaal, seevastu, on tugevalt vähenenud: 1989.a. elas Venemaal 46 400 inimest, kes pidasid emakeeleks eesti keelt, 2002.a. rahvaloenduse andmetel on eestlasi ainult 26 000.

Soomeugrilaste rahvaarvu vähenemise põhjusi on palju, nende seas nii majanduslikke kui poliitilisi. Rahvusteadvuse, kultuuride ja keelte kaitsmise ja arendamise üheks tähtsamaks printsiibiks võib lugeda omakeelsuse säilitamist, õigust emakeelsele haridusele. Kui noored ei kõnele emakeelt, või kui nad unustavad vanad traditsioonid, ei väärtusta seda, mis neid unifitseeruvast maailmast eraldab, vaid seda häbenevad, siis on oht ka hääbumiseks.

Kongressi viimasel päeval võeti vastu soome-ugri rahvaste deklaratsioon. Kuna kongressi töökeelteks olid vene ja inglise keel, toome allpool ära resolutsiooni venekeelse teksti.

Külli Sulg

РЕЗОЛЮЦИЯ IV ВСЕМИРНОГО КОНГРЕССА ФИННО-УГОРСКИХ НАРОДОВ

IV Всемирный конгресс финно-угорских народов заявляет, что его главной задачей является сохранение и развитие финно-угорских и самодийских народов, их языков и культур как части достояния всего человечества. Всемирный конгресс сознает, что решение проблем ассимиляции и утраты национальной самобытности во многом зависит от молодежи.

Конгресс констатирует, что защита прав человека, коренных народов и национальных меньшинств является вопросом не только внутренней политики страны, но и всего международного сообщества. Поэтому важно, наряду с включением международных стандартов прав человека и прав национальных меньшинств в национальное законодательство, использовать механизмы международно-правовых инструментов, не требующих ратификации государствами и обладающих прямой юридической силой.

Перспективным в этом отношении представляется сотрудничество всех стран через различные международные организации, прежде всего Совет Европы и ОБСЕ, а Венгрии, Финляндии и Эстонии – в рамках Европейского Союза.

В последнее время наблюдается сокращение численности большинства финно-угорских и самодийских народов, сужается сфера применения их языков. Прежде всего потери понесло молодое поколение там, где оно лишено возможностей социализации в собственных национальных культурах.

Исходя из сложившейся ситуации, Конгресс считает необходимым принятие следующих мер:

В области этнополитики и права:

1. Конгресс поручает Консультативному комитету обратиться к Комиссару по правам человека Совета Европы с ходатайством о создании постоянного форума по вопросам коренных народов и национальных меньшинств Европы.

2. Конгресс поручает Консультативному комитету выступить в роли координатора по мониторингу выполнения международных обязательств по защите прав человека, коренных народов и национальных меньшинств в странах проживания финно-угорских и самодийских народов.

3. Конгресс призывает Венгрию, Россию, Финляндию и Эстонию и другие государства, в которых традиционно живут финно-угры и самодийцы, ратифицировать Конвенцию № 169 Международной Организации Труда «О коренных народах и народах, ведущих племенной образ жизни в независимых странах». До ратификации данной конвенции необходимо совершенствовать законодательную базу для обеспечения указанных в ней прав – прежде всего права пользования природными ресурсами, включая полезные ископаемые.

4. Конгресс обязывает Консультативный комитет финно-угорских и самодийских народов укреплять сотрудничество с международными организациями, занимающимися правами человека, национальных меньшинств и коренных народов, с активным привлечением в этот процесс молодёжи.

5. Конгресс поручает Консультативному комитету создание сети молодежных информационно-правовых центров для изучения национальных законодательств и международных норм по защите прав человека, коренных народов и национальных меньшинств.

6. Конгресс обеспокоен отсутствием в таком многонациональном государстве, как Россия, федерального государственного органа, координирующего национальные и межнациональные отношения, и призывает Правительство Российской Федерации воссоздать министерство по делам национальностей.

7. Конгресс выражает озабоченность процессами, ведущими к упразднению национальных автономных образований. Он поручает Консультативному комитету вести мониторинг последствий объединения Коми-Пермяцкого автономного округа с Пермской областью.

В области языковых прав и образования:

1. Конгресс считает, что права финно-угорских и самодийских народов должны основываться на международных нормах, включая Европейскую хартию о защите региональных языков и языков меньшинств, и призывает государства, еще не ратифицировавшие указанный документ, сделать это возможно скорее.

2. Конгресс призывает парламенты и правительства Венгрии, России, Финляндии, Эстонии и других государств, в которых традиционно живут финно-угры и самодийцы, продолжить сотрудничество в области государственной поддержки языков и культур финно-угорских и самодийских народов.

3. Конгресс поручает Консультативному комитету содействовать созданию базы данных о положительном опыте в образовательном и учебно-воспитательным процессе и внедрению такого опыта при обучении детей родным языкам с использованием современных образовательных технологий.

4. Конгресс поддерживает деятельность по подготовке и переподготовке кадров для финно-угорских и самодийских регионов ведущими образовательными центрами Венгрии, России, Финляндии, Эстонии. Он обращает внимание органов управления этих регионов на необходимость более эффективно использовать потенциал национальных кадров.

5. Конгресс обращает внимание на продолжающуюся утрату родных языков финно-угорскими и самодийскими меньшинствами. Для сохранения народа недостаточно школьного преподавания национального языка лишь в качестве отдельного предмета. Необходимо расширение сети национальных школ, а в качестве первого шага – увеличение в учебном плане числа часов преподавания национального языка.

6. Конгресс выражает озабоченность практикой закрытия так называемых малокомплектных школ на территориях проживания финно-угорских меньшинств.

В области культуры:

1. Конгресс считает необходимым продолжить практику проведения международных фольклорных, этнофутуристических и театральных фестивалей, дней родственных народов, празднования юбилейных дат.

2. Конгресс поручает Консультативному комитету оказывать содействие книгоизданию на языках народов уральской языковой семьи.

4. Конгресс рекомендует усилить работу по организации мероприятий для молодёжи с целью изучения культурного наследия и освоения современных образцов народного искусства.

В области демографии, здравоохранения и экологии:

1. Конгресс подчеркивает, что государство должно обеспечить каждому человеку право на получение репрезентативной информации о своем этносе в соответствии с нормами государственной статистики.

2. Конгресс считает необходимым организовать международный обмен данными (включая проведение научных конференций и т.д.) по здоровью финно-угорских и самодийских народов, проблемами сохранения окружающей среды, использования природных ресурсов и выработке соответствующих рекомендаций государственным органам.

3. Конгресс поручает Консультативному комитету провести научно-практический семинар по итогам Всероссийской переписи населения 2002 г.

В области СМИ и информационных систем:

1. Конгресс поручает Консультативному комитету активизировать работу по обмену информацией и развитию собственных СМИ и баз данных, в том числе электронных, для создания единого информационного пространства по проблемам экологии, здравоохранения, образования и культуры.

2. Государственные структуры должны обеспечивать народам на их родном языке современные СМИ, освещающие все области жизни и доступные максимально широкой аудитории.

3. Конгресс рекомендует Консультативному комитету организовать в 2006 году международную конференцию финно-угорских и самодийских народов для анализа промежуточных результатов выполнения рекомендаций настоящего Конгресса, с широким освещением ее итогов в средствах массовой информации.

4. Конгресс отмечает, что обнадеживающим событием стало присоединение к Европейскому Союзу Эстонии и Венгрии. Развивающийся диалог между Европейским Союзом и Российской Федерацией также открывает новые перспективы для сотрудничества между всеми финно-угорскими и самодийскими народами. Активное вовлечение в эти процессы молодежи придает новый импульс всему нашему движению.

Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiiv DIGAR (S)

Eestlased olümpiamängudel

Eesti Olümpiakomitee (EOK) loodi 8. detsembril 1923 ja tema ülesanneteks määras põhikiri sidemete loomise Rahvusvahelise Olümpiakomiteega (ROK), olümpiamängudest osavõtmise, olümpialaste ettevalmistamise ja EOK-i osakondade loomise maakondades. EOK-i kauaaegne esimees oli kindral Johan Laidoner. Täna juhib meie olümpiakomiteed Mart Siimann.

Esimene eestlasest medalivõitja oli 1912. a. Stockholmi olümpiamängudel Martin Klein, kes pälvis hõbemedali kreeka-rooma maadluses. Sellele järgnesid juba 1920. a. mängud Antverpenis ning esimeseks eestlasest olümpiavõitjaks sai tõstja Alfred Neuland.

1924. a. Pariisi olümpiamängudel tõi kuldmedali koju maadleja Eduard Pütsep ja Neuland naases koju hõbemedaliga. Pronksmedalile tuli Johannes Kikas.

1928. a. Amsterdami olümpiamängudel tulid olümpiavõitjateks maadlejad Osvald Käpp ja Voldemar Väli.

1936. a Berliini olümpial saadi kokku rekordarv olümpiamedaleid: kaks kulda, kaks hõbedat ja kolm pronksi. Esimese eestlasena sai maadleja Kristjan Palusalust kahekordne olümpiavõitja. Aastatel 1940 kuni 1991 pidid eesti sportlased võistlema NSVL koondise ridades.

1952. a. Helsinki olümpial tuli kuldmedalile maadleja Johannes Kotkas. Esimese eestlasena võitis Insbrucki taliolümpiamängudel kuldmedali kiiruisutaja Ants Antson.

Sellele järgnes Mexico olümpiamängude kuldmedal: Svetlana Tsirkova vehklemise floretinaiskonnas.

Tõstja Jaan Talts ja kõrgushüppaja Jüri Tarmak võitsid kuldmedalid Müncheni olümpiamängudel 1972. a.

Aavo Pikkuus võitis 1976. a. Montreali olümpiamängudel kuldmedali jalgratta 100 km meeskonnasõidus.

Moskva olümpiamängude kuldmedalid 1980.a. said kolmikhüppaja Jaak Uudmäe, ujuja Ivar Stukolkin, võrkpallur Viljar Loor ja veepallur Mait Riismann.

1988. a. Souli olümpiamängude kuldmedali võitis jalgratta trekisõidus Erika Salumäe ja korvpallur Tiit Sokk. Sama aasta taliolümpiamängudel Calgarys tuli suusa kahevõistlusel pronksmedalile Allar Levandi.

1992. a. esineb Eesti rahvuskoondis taas oma sini-must-valge lipu all Barcelona olümpiamängudel ja taasiseseisvunud Eesti esimeseks olümpiavõitjaks saab Erika Salumäe, nüüd juba esimene kahekordne olümpiavõitja Eesti naiste seas.

2000. a. Sidney olümpiamängudel teeb ilma kümnevõistleja Erki Nool, kes toob Eestile järjekordse kuldmedali. Indrek Pertelson ja Aleksei Budõlin naasevad koju judomaadluses pronksmedalitega.

2002. a. Salt Lake City taliolümpial võtavad suusatamise murdmaa 15 km klassikadistantsil kaks medalit Eesti mehed Andrus Veerpalu kulla ja Jaak Mae pronksi.

2004. a. Ateena olümpiamängudelt kogusid eestlased kolm medalit. Hõbeda võitis söudja Jüri Jaanson, pronksi Aleksander Tammert kettaheites ja Indrek Pertelson judos.

Jüri Trei

Eesti Pank lasi 2004.a. juulis välja kullast meenemünti, kuhu peale on kantud kõigi meie olümpiavõitjate nimed.

Uudised

Ajaloolase Raimo Pullati sulest ilmus ammu oodatud raamat «Lootuste linn Peterburi ja eesti haritlaskonna kujunemine kuni 1917. aastani». Raamatu esimene osa kannab pealkirja «Eestlased Peterburis» ja räägib eestlaskonna kujunemisest Venemaa tsaaririigi pealinnas. Raamatu teise osa pealkiri on «Peterburi – eesti haritlaskonna peamisi kasvulavasi» ja autor räägib Eestist saabunud erinevate elukutsetega inimestest ning eesti seltside loomisest ja nende tegevusest. Juttu on muusikutest, kunstnikest, inseneridest, arstidest, juristidest, ohvitseridest ja hulgaliselt teiste erinevate elukutsete esindajatest. Raamatus on ära toodud mitmeid tabeleid eestlaste vanuselise koosseisu ja erialade osas ning lisatud on huvitavat fotomaterjali.

***

Peterburi Jaani Kiriku Fondi ja Jaani koguduse ettepanekul on moodustatud komisjon koordineerimaks Peterburi Jaani kiriku projekteerimis- ja renoveerimistööde läbiviimist. Komisjoni tööd juhib kultuuriministeeriumi kantsler Siim Sukles ja komisjoni kuuluvad Andres Nõlve, Anton Pärna, Madis Järv kultuuriministeeriumist; Jüri Trei välisministeeriumist; Aivar Mäe Eesti Kontserdist; Külli Sulg Peterburi Jaani kogudusest ja Einar Soone EELK-st.

Ülemaailmsed välis-eesti kultuuripäevad ESTO 2004 Riias

26.-30. juunil 2004 toimusid IX ülemaailmsed välis-eesti kultuuripäevad Riias. Viie päeva jooksul toimus rida kohtumisi ja üritusi. Nimetagem siin rahvuskongressi ja teadlaste konveretsi korraldamist, toimusid folkloori- ja kunstinäitused, millest mainiksime Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsi korraldatud Eesti rahvariiete ja ehete näitust, Eesti lipuaasta komisjoni organiseeritud Eesti sini-must-valge lipu 120-ndale aastapäevale pühendatud näitust, valguspidu, rahvapidu-simmani, mitmeid huvitavaid teatrietendusi ja kontserte jne. ESTO 2004 üks eesmärkidest oli läänes ja idas elavate eestlaste ühendamine kultuuriprogrammi raames, mida võib õnnestunuks pidada. Korraldustoimkonna ettepanekul leiti rahalised vahendid (kultuuriministeeriumi eelarvest), millega kaeti idapoolsete Eesti kultuuriseltside reisi- ja majutuskulud ja samuti osaliselt Eesti kollektiivide (Pärnu, Jõgeva jne.) osalemiskulud. Puuduva osa summast võtsid mitmed kollektiivid enda kanda, tehes seda kohusetundest ja eesti asja edendamise nimel. Oli ka neid esinejaid-entusjaste, kes saabusid Eestist oma kulu ja kirjadega. Ida- ja lääne-eestlasi ühendavaks teguriks võib lugeda ESTO tule süütamist Võnnus (Cesis) meenutamaks Eesti ja Läti 85. aasta tagust võitu Landeswehri üle. Kordalõõnuks võib pidada pidulikku avatseremooniat, mis toimus 27. juunil Riia Kongressidemaja esisel platsil, kuhu oli kogunenud üle pooletuhande inimese, kes kandsid sini-must-valgeid lippe. ESTO päevade läbiviimist austasid oma osavõtuga Eesti president Arnold Rüütel ja Läti president Vaira-Vike Freiberga ning Riia ja Tallinna linnapead. Avatseremoonia heaks kordamineküks andsid oma panuse Eesti Kaitseväe orkester Peeter Saani juhatusel ja poistekoor Hirvo Surva taktikepi all. Peale avatseremooniat liiguti üheskoos Läti vabadussamba juurde, mille jalamile asetati pärjad ja lilled. Sellele järgnes Läti ning Eesti kaitseväeorkestrite vigurmarssimine. Õhtul toimus galakontsert Läti Rahvusoperis, kus esinesid kodu- ja välis-eesti solistid ning kaitseväe orkester. ESTO külaliste ja osalejate arvates kujunes üheks tipphetkeks valguspidu Riia "Daile" teatris, mille valmistasid ette Pärnu lavastajad ja kollektiivid ning kauni dominandi lisasid Rootsist saabunud Malmö tantsutüdrukud. ESTO päevade rahvapidu-simman toimus Läti Vabaõhumuuseumis ja kuigi ilmataat otsustas taevaluugid valla päästa, said korraldajad ja kollektiivid Jõgevamaalt oma ülesandega kiituväärselt hakkama. ESTO päevade ajal toimusid ava- ja lõpujumalateenistused, mille korraldusliku külje ja läbiviimise eest kandis hoolt EELK praost Tiit Salumäe juhtimisel. ESTO päevade kultuuriprogrammi võib pidada üldjoontes õnnestunuks ja siin tuleks eelkõige tänada neid kollektiive ja nende juhte nii kodu kui välismaalt, kes vaatamata segatustele ja raskustele Riias, oskasid erinevates olukordades pinnale jääda ja maksimumi saavutada. Kui nõnda millegi kallal, siis just korralduslike küljed osas tahaks ära märkides vajakajäämised info operatiivsuse ja kättesaadavuse osas. Kuigi ESTO tulevik jäi Riias lahtiseks, võib rahvuskongressil peetud ettekannete põhjal loota, et arvult kümnes, juubelipidu toimub aastal 2008. Millises maailma nurgas kokku tulla – või kohtutakse kodumaal – jääb tuleviku otsustada?

J. Põllu.
fotograaf Peeter Hütt

Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiiv DIGAR (S)

ПАСТЫРЬ КРОНШТАДТСКИХ ЭСТОНЦЕВ

KROONLINN 300

Продолжая рассказ о живших в Кронштадте эстонцах, нельзя обойти вниманием историю православного эстонского прихода, душой которого был отец Николай Симо. Он родился 6 декабря 1875 года в г. Аренсбурге (совр. Курессааре) Лифляндской губернии в семье священника Адама Симо. В 1888 году Адам Симо был переведен в Кронштадт, в новооткрывшийся эстонский приход, разместившийся в Андреевском соборе. После того как в 1897 году он начал свое служение в качестве эстонского священника при Гатчинском Павловском соборе место своего отца занял сын. Поскольку отец Николай не состоял в штате собора, а был лишь приписным священником, да еще эстонцем по происхождению, он претерпевал различные притеснения от своих собратий. Штатное духовенство относилось к нему высокомерно, называя «чухной», высказывали недовольство тем, что к их церкви приписан бедный эстонский приход, служить позволяли только час с небольшим. Но отец Николай переносил все нападки без озлобленности, погашая конфликты своим терпением.

Не исключено, что все эти трудности побудили отца Николая приступить к постройке собственной церкви. Шансов на успех у малоимущего и бесправного прихода не было никаких, но молодой пастырь имел необходимую для этого веру и дерзновение. «Пристраиваюсь я к горке очень усердно, но толку из этого мало. Казна ни одной пяди земли не уступит», - писал он в письме благочинному эстонских приходов Петербургской губернии священнику Павлу Кульбушу (будущему сщмч. Платону, епископу Ревельскому). Горка или Гора - местность в восточной части о. Котлин. В данном контексте слово Горка употреблено как обозначение центра эстонской общины в Кронштадте. В этой части города располагалась шведско-финско-эстонская лютеранская церковь св. Николая, вокруг которой преимущественно и были объеденены проживавшие здесь эстонцы.

Вскоре дело с постройкой церкви приняло неожиданно удачный поворот. В Кронштадте, на углу Андрееевской улицы и Александровского бульвара продавалась бывшая англиканская церковь с прилежащим садом и домом с тем условием, чтобы она и впоследствии оставалась церковью. Купец, известный кронштадтский благотворитель, потомственный почетный гражданин Николай Андреевич Туркин решил ее приобрести для эстонского прихода. Не обошлось без борьбы и противодействия со стороны других священников.

Тем не менее, 4 июля 1902 года Н.А. Туркин купил здание англиканской церкви, и 7 июля того же года пожертвовал ее Кронштадтскому эстонскому обществу. (Это общество насчитывало около 800 эстонцев, преимущественно бедных тружеников.) А 1 декабря 1902 года произошло знаменательное событие в жизни маленького эстонского прихода: в этот день св. праведный Иоанн Кронштадтский освятил переданную эстонцам церковь, названную в честь Воздвижения Креста Господня. Как сообщала об этом событии газета «Кронштадтский вестник», небольшие размеры храма не могли вместить всех желающих присутствовать на этом выдающемся торжестве. Литургия совершалась на русском и эстонском языках, пели два хора, один из которых был эстонским любительским. В числе присутствующих был главный комендант Кронштадтского порта вице-адмирал Степан О. Макаров с супругой, представители власти, много офицеров и дам.

Помимо приходской деятельности Николай Симо много трудился на поприще религиозного просвещения. В том числе преподавал Закон Божий в городской эстонской церковно-приходской школе, являясь одновременно ее руководителем. Ценило его пастырские труды и епархиальное начальство. В 1923 году протоиерей Николай Симо был назначен настоятелем Андреевского собора, в котором совсем недавно служил великий проповедник св. Иоанн Кронштадтский. Тогда же эстонский пастырь стал благочинным всех храмов Кронштадта.

Это назначение во многом и определило его мученическую кончину. Новые власти ненавидели св. праведного Иоанна Кронштадтского - их грозного обличителя, а храм, где он прослужил более полувека, считали центром черносотенной пропаганды и оплотом антисоветской монархической агитации. 13 апреля 1931 года выездной сессией коллегии ОГПУ протоиерей Симо Николай Адамович был приговорен к высшей мере наказания - расстрелу. 18 апреля того же года этот приговор, увенчавший эстонского пастыря славой мученика Церкви Христовой, был приведен в исполнение.

Вероника Махтина

По материалам:
Свящ. Владислав Кумыш «Священномученик Николай Симо, Пресвитер Кронштадтский», Санкт-Петербургские Епархиальные ведомости. Выпуск 24

AUSTATUD KAASMAALASED

30. märtsil 2005 tähistame meie tuntud keeleteadlase Ferdinand Johann Wiedemanni 200. sünniaastapäeva. Akadeemik Wiedemanni üks olulisemaid loomeperioode on seotud Peterburiga ning tema viimne puhkepaik asub Peterburis, Vassiili saarel Smolenski luterlikul kalmistul. Kahjuks on kuulsa teadlase haud hävinud. Wiedemanni 200. sünniaastapäeva tähistamise algatustoimkond on otsustanud taotleda luba, et paigaldada kalmistule mälestuskivi ning kivi tellimiseks ja paigaldamiseks on kavandatud korjandus. Ootame teiepoolset aktiivset toetust.

Peterburi Jaani Kiriku Fondi nimel **Jüri Trei**
Peterburi Jaani koguduse nimel **Külli Sulg**

MTÜ Peterburi Jaani Kiriku Fond Hansapank a/a 22 101 384 2966. Selgitus: Wiedemanni mälestuskivi

Kiriklikud Teated

JUMALATEENISTUSTE AJAD:
laupäev, 18.09 kl 14
laupäev, 9.10. kl 14
laupäev, 23.10 kl 14
laupäev, 6.11 kl 14
laupäev, 20.11 kl 14 - Igavikupüha
laupäev, 4.12 kl1 4 - II advent
Jumalteenistuse toimumise kohad on täpsustamisel

Jaani kiriku telefon 110 84 47

Õnnitleme juubilare

01.10 Vambola Liflender
10.10 Anna Mestserjagina
11.10 Galina Gorskaja
22.10 Aleksandra Morozova
08.11 Nikolai Peich
14.12 Robert Erik

Peterburi Teataja, Peterburi Eesti Kultuuriselts, EELK Peterburi Jaani Kogudus

Toimetus: Jüri Trei, Külli Sulg, Veronika Mahtina. Aadress: 190121 Peterburi, Dekabristide tn. 54A, Peterburi Jaani kogudus, tel. 110 84 47. Tiraaž 700 eks. Trükikoda: Inkeri kustannustalo Oy, Peterburi, (direktor Antti Sõrov, disain A. Saijumäki, A. T.-Ulmental), tel. 376 76 22

Eesti Rahvusraamatukogu digitaalarhiiv DIGAR (S)